

κά, κά Π.Μ. 143. *Τάλογα* ρίχτηκαν στο πέλαγος παραιτώντας τὸν παπά Πα. 8.

β) με ὑποκειμενὸ της τὸ ἀντικείμενο τοῦ ρήματος τῆς προτάσεως, στήν ὁποίαν ἀνήκει. Πολὺ σπάνια σύνταξις τῆς μετοχῆς σέ -οντας. Τὸ ρῆμα τῆς προτάσεως εἶναι κανονικὰ αἰσθητικὸ (βλέπω, ἀκούω κ.τ.τ.), καὶ ἡ μετοχή εἶναι ἀντίς γιά βουλευτικὴ πρότασι (ἦτοι νὰ με ὑποτακτικὴ): *Καρτεροῦν τὴν ἀνοιξή, τὸ Μάη, τὸ καλοκαίρι, νὰκούσουν τὰ βλαχόπουλα λαλῶντας* τὶς φλογέρες (= νὰ λαλοῦν τὶς φλ.) λ.τ.· βλ. καὶ Πάσσ. 524, 15 καὶ πρβλ. Π.Μ. 94: *Ἀκούει τὰ μεσάνυχτα ἓνα θεριὸ σφυρίζοντας* κι' ἔρχεται (=νὰ σφυρίζη καὶ νὰ ἔρχεται).

II. Ἀπόλυτη μετοχή. Κατὰ τὴ συντακτικὴ αὐτὴ χρῆσις τῆς ἡ μετοχή προσδιορίζει ὁλόκληρην τὴν πρότασι, με τὴν ὁποίαν συνεκφέρεται. Τὸ ὑποκειμενὸ της εἶναι πάλι κανονικὰ σέ πτώσι ὀνομαστικῇ, κι' ἂν δὲν ὑπάρχη, ἐννοεῖται ἀπ' ἔξω ἢ ἀπὸ τὰ συμφραζόμενα: *Βγαίνοντας ὁ ἥλιος* εἶδαν οἱ Τοῦρκοι πιασμένο τὸ χωριὸ (=ὅταν ἐβγαίνει, ὅταν ἐβγήκε ὁ ἥλ.) Μελ. 441. *Ἀνοίγοντας ἡ πόρτα* χροσάφι χύθηκε στο σανιδένιο πάτωμα ὁ ἥλιος (=καθὼς ἀνοίξε) Ἔρσ. 11. *Αὐτὸς βγαίνοντας* ἀπὸ τὴν πόρτα, ἐτοιμάστηκα ἐγὼ Μακρυγ. 23. *Γυρίζοντας ἐγὼ* πίσον, νὰ γυρίσετε ὅλοι (=ὅταν γυρίσω ἐγὼ) Μακρυγ. 222. *Βγαίνοντας* ἀπὸ τὸ Μοναστήρι οἱ Τοῦρκοι, ἔκαμεν ἓνας Ἕλληνας νάπλώσῃ κλπ. (=καθὼς ἐβγαίνουν, ὅταν ἐβγαίνουν) Μακρυγ. 233· (βλ. καὶ § 116, Σημ.). *Ἀχ! κατεβάζοντάς τηνε οἱ τέσσεροι* ἀπ' τὸ βράχο, κανεῖς δὲν τὴν ἀκλούθαε πάρεξ τὸ ἀρνὶ μονάχο (=ὅταν τὴν κατεβάζανε) Σολωμ. 13. *Καὶ μὴ θέλοντας ἐγὼ* νὰ τὰ κλωτσοβολήσω, γιανὰ μὴν ἐγγίξω τὴν ψῶρα καὶ τὰ αἷματα ποῦχανε, ἐστοχασθῆκα πὼς τὰ σκιάζομαι (=κι' ἐπειδὴ ἐγὼ δὲ θέλησα) Ζάχ. 43.—Τὸ νερὸ ποῦ ἐβραζε παγώνει, *βάζοντας* τὴ χύτρα στὰ χιόνια (=βάζοντας κανεῖς, ἅμα βάλη κανεῖς) Φωτιάδ. 1. *Ἐχει ἀπείραχτο χρῶμα* τὸ φύλλο, ὅπως ἦτανε *ζῶντας* τὸ χεῖλο (=ζῶντας ἐσύ, ὅταν ἐξοῦσες) Σολωμ. 143.

Ἔτσι κάποτε καὶ με μετοχῆς σέ -όμενος ἢ -μένος: *Ἐρχόμενος ὁ Χασάν* σι' Ἀλιζέρι, τὸν βάλανε μέσα στοὺς διαλεμένους πῶσεργε ὁ Μπέης μαζί του, ὅποτε ἐβγαίνει νὰ κυνηγήσῃ λιοντάρια (=ἅμα ἦρθε ὁ Χ.) Κόντογλ. 75. *Ἀνδρωνόμενος καὶ προχωρῶν* εἰς τὴν ἡλικία, ὁ χαραχτήρας του θὰ τραχύνη (=καθὼς ἀνδρώνεται καὶ προχωρεῖ ἡ ἡ-

λικία του) Λασκ. 208. **Σωπασμένοι τότε οἱ καταδρομεῖς μου**, ἔμενα ἥσυχος καὶ ἀνενόχλητος (=σάν ἐσώπασαν) Λασκ. 15. **Καὶ τελειωμένη ἡ δέηση** ἐκοίταξα χάμου (=καὶ ἅμα ἐτελείωσε ἡ δέηση) Ζάκ. 61.

Συχνότερα χρησιμοποιεῖται ἀπόλυτη ἡ μετοχή σέ -οντας ἀ-προσώπων ρημάτων, σάν τὸ ξημερώνει, σουρουπώνει, νυχτώνει κ. τ.δ. : Ἀποφάσισαν νὰ βαρέσουμεν τὸ βράδυ, **ξημερώνοντας τρεῖς** τοῦ μηνός Μακρυγ. 380. **Σουρουπώνοντας νὰ βαρκαριστοῦμεν** (=διαν θὰ σουρουπώνη) Μακρυγ. 235· βλ. καὶ 230.

Τέτοιες μετοχές φαίνεται πολλές φορές πὼς ἔχουν ὑποκει-μενο σέ πτώσι γενική, ἀλλὰ ἡ γενική αὐτὴ εἶναι προσδι-οριστικὴ τοῦ πραγματικοῦ ὑποκειμένου τῆς μετοχῆς, τὸ ὅποιον παραλείπεται κι' εὐκόλα ἐννοεῖται ἀπ' τὰ συμφραζόμενα ἢ ἀπ' τὴ συνήθη χρῆσι: **Γεννήθηκε τὸ παιδάκι μου ξημερώνοντας τοῦ Ἀγίου Ἀντωνίου** (=ξημερώνοντας ἡ γιορτὴ τοῦ Ἀγ. Ἀντ.) Τρ. 264. **Ξημερώνοντας τῶν Βαγιδῶν**, τὴν νύχτα, βλέπομε ἀπὸ ἀγνάντια στὴν Πάτρα φωτιὰ πολλή (=διαν ξημέρωνε ἡ γιορτὴ τῶν Β.) Μακρυγ. 22· πρβλ. καὶ 23 : **Ξημερώνοντας Δαμπερὴ** πῆγα εἰς Ἄρτια.—Θὰ γυρίση πίσω **περνώντας τῆς Παναγίας** κατὰ τὰ τέλη Ἀυγούστου (=ἀφοῦ πε-ράση ἡ γιορτὴ τῆς Π.). Πρβλ. Μακρυγ. 401. **Τὸ βράδυ** ἔπρεσα νὰ κοι-μηθῶ, **περνώντας τὰ μεσάνυχτα** (=ἀφοῦ πέρασαν τὰ μ.).

Πραγματικὸ ὑποκείμενο ἀπόλυτης μετοχῆς σέ πτώσι γενική ἔχουμε στὴ φράσι ζώντας τοῦ. . . Π.χ. **Ὁ Πέτρος παντρεύτηκε ζών-τας τοῦ πατέρα του** (=διαν ἀκόμα ζοῦσε ὁ πατέρας του). Ἀλλὰ ἡ φράσις αὐτὴ προέρχεται ἀπὸ μίμησι τοῦ ἀρχαϊκοῦ ζώντος τοῦ καὶ δὲν εἶναι γνήσια νεοελληνική.

Ἡ μετοχὴ αὐτὴ ζώντας, (ζώντα), ἀφοῦ οὐσιαστικοποιήθηκε, χρησιμοποιεῖται πιά καὶ σέ ἐμπρόθετα : **Τῆς παραχώρησε τῆς κό-ρης του ὅλη τὴν περιουσία του σιὰ ζώντα του.** Ἐξανάειπε τὰ ἴδια λό-για **κάνοντας ἓνα σωρὸ ὄρκους καθὼς ἀπὸ ζώντας** ἐσυνθηθοῦσε (= καθὼς ἐσυνθηθοῦσε, διαν ἐζοῦσε) Ζάκ. 56. **Ὡς πὺν νὰ μῆ** στὸ φρενο-κομεῖο **ἀπὸ ζώντας** (Ξεν.) Καμπ. 348.

Σημ. Τῆς ἀπόλυτης μετοχῆς τὴ χρῆσι, μιὰ συντακτικὴ χρῆσι ποὺ δὲν μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς πὼς εἶναι καὶ τόσο γνήσια δημοτικὴ (ἐμεῖς τουλάχιστο δὲν τὴν παρατηρήσαμε σὲ κανένα δημοτικὸ τραγούδι), δὲν ἔχει νὰ τὴν πολυσυστήση κανεὶς σὲ δσοὺς θέλουν νὰ γράφουν φυσικὴ καὶ ἀβίαστη δημοτικὴ γλῶσσα. Μπορεῖ, βέβαια, νὰ χρησιμοποιηται τέ-

τοια μετοχή στήν ποιήσι, γιατί στήν ποιήσι οἱ διάφορες γλωσσικές ιδιορρυθμίες, ὅταν γίνονται ὅπου πρέπει καὶ ὅπως πρέπει, ἀποτελοῦν στολίδια τοῦ λόγου. Ἀλλὰ στὸν πεζὸ λόγο, ὅπου πρέπει προπαντὸς νὰ ἐπιδιώκωμε τὴ σαφήνεια τῆς ἐκφράσεως, καλὺτερο εἶναι νὰ ἀποφεύγεται ἡ συντακτικὴ αὐτὴ χρῆσις καὶ νὰ προτιμᾶται ἡ ἀνάλυσις, ἥτοι ἡ χρῆσις τῆς κατάλληλης δευτερεύουσας προτάσεως ἀντὶς, γιὰ τὴν ἀπόλυτη μετοχή. Ἔτσι π.χ. ἀντὶς γιὰ τὴ φράσι: *Τὸ νερὸ ποὺ ἔβραζε παγώνει βάζοντας τὴ χύτρα στὰ χιόνια* (Φωτιάδ. 1), καλὺτερο θὰ εἶναι νὰ γράψωμε: *Τὸ νερὸ ποὺ ἔβραζε παγώνει, ἅμα βάλουμε τὴ χύτρα στὰ χιόνια*. Ὁμοίως, ἀντὶς γιὰ τὴ φράσι: *Αὐτὸς βγαίνοντας ἀπὸ τὴν πόρτα, εἰσιμάσθηκα ἐγὼ* (Μακρυγ. 23), καλὺτερο θὰ εἶναι νὰ γράψωμε: *Καθὼς ἐβγήκε αὐτὸς ἀπὸ κλπ.*

Ἀπόλυτες ὅμως μετοχὲς σὰν τὶς *ξημερώνοντας, σουρουπώνοντας* κ.τ.δ. μὲ χρονικὴ σημασία, δὲν πειράζει βέβαια νὰ χρησιμοποιοῦνται καὶ στὸν πεζὸ λόγο.

§ 210. Σημασίες τῆς μετοχῆς σὲ -οντας. Ἡ μετοχή σὲ -οντας χρησιμοποιεῖται πάντοτε ἐπιρρηματικῶς (§ 26,2), καὶ εἶναι:

1) **τροπική**. Αὐτὴ σημαίνει τὸν τρόπο, μὲ τὸν ὁποῖον γίνεται ἡ πράξις (πῶς;) ἢ μιὰ ἐνέργεια, ποὺ συντελεῖ στὸ νὰ γίνεται ἡ πράξις: *Ἐπέρασε τὸ ποτάμι κολυμπώντας* (πρβλ.: *κολυμπητά*). *Ἦρθε τρέχοντας* (=τρεχάλα). *Μὲ πηγαν κυνηγῶντα* ὡς τοῦ *μπέγῃ* τὸ *κονάκι* (=μὲ κυνηγητὸ) Μακρυγ. 25· βλ. καὶ 27. *Μιὰ πλώρη ἔρχεται ἀφρίζοντας* (=μὲ ἀφρούς) Ἡλ. 21.

Τὶς περισσότερες φορὲς ἡ μετοχή αὐτὴ μπορεῖ νὰ ἀναλύεται μὲ πρότασι βουλευτικὴ, ποὺ νὰ εἰσάγεται μὲ τὶς λέξεις μὲ τὸ νά: *Ρωτῶντας* *πηγαίνει κανεὶς στὴν Πόλη* (=μὲ τὸ νά *ρωτᾷ*) λ.λ. *Ἔτσι γίνεται* *πάει κανεὶς βλέποντας καὶ κάνοντας* Ἰλιγγ. 78. *Τὰ ἐξοδά μου θὰ τὰ οἰκονομήσω μαζεύοντας* *βότανα* (=μὲ τὸ νά *μαζεύω*) Ππδ. Φόν. 92. *Καθισμένοι σὲ χαμηλὰ σκαμνιά περνοῦν τὶς ἀτέλειαιτες ὥρες τῶν κοιτάζοντας* *τὸ πινέλο τοῦ ζωγράφου* (=μὲ τὸ νά *κοιτάζουν*) Ζ.Π. 17. *Χάνουμε τὰ λόγια μας ὁμιλῶντας* *τον* (=μὲ τὸ νά *τοῦ μιλοῦμε*) Λασκ. 199. *Τὸ βουβὸ κατόρθωνε, κοιτάζοντας* *μόνον τὴν Ἔρση, νὰ μαντεύῃ ἀπ' τὴν ἐκφρασί της τὰ διανοήματά της* (=μὲ τὸ νά *κοιτάζῃ*) Ἐρσ. 150. *Οἱ νεκροὶ τῶν Ἑλλήνων, ποὺ σκοιῶθησαν πολεμῶντας* *τοὺς βαρβάρους* (=μὲ τὸ νά *πολεμοῦν*) Κακρ. 23. *Τὰ ψωρόσκυλα ἐξεθύμωσαν τὴ λύσσα τους, τὸ ἓνα δαγκώνοντας* *τὸ ἄλλο* (=μὲ τὸ νά *δαγκώνουν* *τὸ ἓνα τὸ ἄλλο*) Ζάκ. 43.

2) **συνοδοευτική**. (Συνηθέστατη χρῆσις τῆς μετοχῆς σὲ -οντας.